

Příklady k přednášce „Občanskoprávní prostředky ochrany životního prostředí“

1. Pronajímatel bytu provedl rekonstrukci bytového jádra a větrací šachty. Rekonstrukce probíhala za plného užívání bytu nájemcem. Určité součásti původního vybavení byly vyrobeny z azbestocementu. Během rekonstrukce došlo k rozbíjení azbestocementového potrubí přímo v prostorách bytu (následně byly skladovány v otevřeném kontejneru před domem), čímž se do vnitřního ovzduší uvolnila azbestová vlákna, která jsou nebezpečná pro lidské zdraví. Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) je azbest považován za prokázaný karcinogen pro člověka. Podle provedených měření jsou v bytě i po několika měsících po provedení stavebních prací azbestová vlákna stále přítomna.
  - a. Jaký způsob obrany by jste v daném případě zvolili a proč?
  - b. V případě, že by jste rozhodli pro žalobu pokuste se formulovat její petit.
2. Úmluva Rady Evropy (uveřejněná ve sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí pod č. 209/1992 Sb.) - její článek 8. (Právo na respektování soukromého a rodinného života) zní:

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.
2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

  - a. Může se fyzická osoba, jež je soustavně a dlouhodobě obtěžována zápachem z blízké chemičky nebo hlukem ze zábavních podniků umístěných v domě, ve kterém bydlí, na základě tohoto článku Úmluvy obrátit se stížností k Evropskému soudu pro lidská práva? Odůvodněte.
3. V obci O je situováno letiště, které vlastní fyzická osoba A. S provozem na letišti je spojen značný hluk, který přesahuje míru přiměřenou poměrům, ale nijak nepoškozuje sousední nemovitosti samy o sobě (ani pozemky ani budovy). Tyto sousední pozemky jsou ve vlastnictví obce. Rozhodněte, zda obec může být účastníkem sporu vedeného podle § 127 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů. Vypořádejte se s argumentem, že obec nemůže být při výkonu svého práva obtěžována hlukem, případně vibracemi.
4. Fyzická osoba A je vlastníkem nemovitosti, která sousedí s pozemkem, který je ve vlastnictví fyzické osoby B, který je v nájmu právnické osoby C, která si na něm vybudovala průmyslový vepřín. Zjistěte jakými (občanskoprávními) nástroji se osoba A může bránit pronikání intenzivního zápachu pronikajícího z této průmyslové výroby.
  - a. Pokud se rozhodnete pro soukromoprávní žalobu identifikujte stranu žalující a stranu žalovanou.
  - b. Za týchž podmínek formulujte žalobní návrh (petit) tak, aby jeho formulace byla nejen v souladu s pozitivním právem, ale také, aby ji bylo možno vykonat.

5. Fyzická osoba A sousedí s pozemkem fyzické osoby B, která plánuje na svém pozemku zřídit tzv. průmyslovou zónu. Lze identifikovat občanskoprávní nástroj, kterým se osoba A může domoci toho, aby nebyla nad míru přiměřenou obtěžována imisemi z takto vzniklé stavby? Může se domoci toho, aby nebyl ohrožen výkon jejího subjektivního vlastnického práva?
  - a. Osoba B započala se stavbou v souladu s příslušnými povoleními orgánů státní správy. Při této své činnosti však dochází k tomu, že hrozí sesuv nemovitosti osoby A. Tento sesuv nelze jednoznačně vyloučit ani potvrdit. Zjistěte, zda lze nalézt občanskoprávní ochranu před počínáním subjektu B. Zjistěte, které nástrahy tento postup nabízí, a jak se s nimi vypořádat. Za jakých podmínek má osoba A šanci uspět a vyřešit své problémy a obavy?

6. Průmyslový závod, který se nalézá ve vlastnictví právnické osoby PO je vybudován na pozemku, který je v jejím vlastnictví. Při průmyslové výrobě dochází k vypouštění vody, která je zdravotně nezávadná. Tato voda teče přes pozemek, který je ve vlastnictví fyzické osoby A, kterou tato voda nijak neobtěžuje, přes pozemek ve vlastnictví fyzické osoby B, která svůj pozemek upravila tak, aby voda jím protékala co nejméně a nepůsobila žádné škody až na pozemek vlastněný fyzickou osobou C, kde se tato voda městná a znemožňuje této osobě pozemek hospodářsky využívat (na takto podmáčené půdě nelze pěstovat zeleninu). Jedním ze způsobů, jak se bránit proti tomuto městnání vody je vybudování drenážní sítě na pozemku osoby C – pak by se voda neměstnala a pozemek by šlo i hospodářsky využívat. Osoba C však podala soukromoprávní žalobu na osobu B, kterou se domáhá toho, aby tato přestala vypouštět vodu na její nemovitost. Má šanci upět? Pokud ano, tak za jakých podmínek?
  - a. Zkuste se zamyslet nad tím, jak by se situace změnila, kdyby průmyslovým závodem byla drůbežárna, ze které by unikala chovaná drůbež a přes uvedené pozemky pronikala na pozemek osoby C a působila jí škody na pěstovaných plodinách. Jaký by byl postup v tomto případě. Změnilo by se po právní stránce něco? Pokud by byla podána žaloba stejným způsobem jako výše, byla by v tomto případě šance na úspěch ve věci?

7. Zjistěte, co se rozumí **pokojným stavem** ve smyslu § 5 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších právních předpisů. Jakou formu poskytuje správní orgán tuto ochranu? Který orgán je příslušný poskytnout tuto ochranu? Vylučuje tato ochrana soudní rozhodnutí? Pokud ne, je následně v téže věci rozhodující soud vázán závěry správního orgánu?

8. Uveďte příklady (případy), ve kterých lze při ochraně životního prostředí použít svépomoc podle § 5 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů.

9. Pan X nabyt (způsob nabytí není v tuto chvíli relevantní) nemovitost, která v minulých letech sloužila jako sklad biocidů (herbicidy, fungicidy, rodenticidy) a ostatních látek (ropné látky) družstva Z. Po převzetí nemovitosti nechal udělat orientační průzkum a bylo zjištěno, že vnitřní prostory objektu a horninové prostředí je kontaminováno biocidními látkami. Pan X se proto obrátil na okresní úřad, referát životního prostředí a požádal, aby věc prošetřila, protože má důvodné obavy, že kontaminace půdy ohrožuje kvalitu vod a že se jedná o závadný stav dle § 42 z. o vodách. Okresní úřad nechal provést rozbor vody a půdy a následně zpracovat odborný posudek. Ze závěru tohoto posudku vyplývá: „Ve sledovaných studnách v okolí, které jsou nejvíce kontaminovány, nepřesahuje koncentrace škodlivin přípustné parametry pro pitnou vodu. I když jsou kontaminanty transportovány mělkou zvodní do potoka, nebyla v této vodoteči prokázána zvýšená koncentrace pesticidů. ... Kontaminace areálu bývalého podniku Z

prokazatelně způsobuje kontaminaci vod mělké zvodně a pravděpodobně také ve velmi malé míře i povrchového toku. Tato kontaminace je však malého rozsahu a nevyžaduje opatření nebo omezení z hlediska využívání zdrojů vody v mělké zvodni.“ Okresní úřad nařídil pouze opatření ve formě pravidelného sledování jakosti vod po dobu dvou let. Žádné jiné opatření nenařídil.

- a. Pokuste se najít občanskoprávní postup, kterým by se dalo v obdobné situaci bránit.

10. Uveďte příklady (případy), ve kterých lze aplikovat skutkovou podstatu nekalé soutěže podle § 52 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů. Jaké podmínky musí být splněny pro aplikaci tohoto ustanovení? Kdo je aktivně legitimován v případech aplikace této skutkové podstaty?
11. Zjistěte, zde lze v případech ochrany životního prostředí aplikovat i ustanovení § 45 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů (skutková podstata nekalé soutěže – Klamavá reklama). Ve kterých případech by to bylo představitelné?